

ПОЛЯКОВА

Євгенія Сергіївна
riske2074@gmail.com

УДК 336.71

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ
КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКУIMPROVEMENT OF MECHANISM OF FORMING AND REALIZATION OF
CREDIT POLITICS OF BANK

к.е.н., доцент кафедри фінансів та банківської справи, проректор з науково-педагогічної роботи Вищого навчального закладу «Міжнародний технологічний університет «Миколаївська політехніка»

У статті формалізовано теоретичні засади структурно-логічної побудови концепції формування та реалізації кредитної політики банку. При цьому під механізмом формування та реалізації кредитної політики банку у роботі розуміється система дій та організаційно-економічних прийомів, інструментів впливу, за допомогою яких вводиться в дію процес кредитування, і регулювання якого здійснюється відповідно до визначених принципів. Цей механізм передбачає, те що дані процеси відбуваються на основі інтеграції взаємозалежних і взаємопов'язаних елементів та можуть, як кількісно, так якісно змінюватися під дією різноманітних факторів.

В статтє формализованы теоретические принципы структурно-логического построения концепции формирования и реализации кредитной политики банка. При этом под механизмом формирования и реализации кредитной политики банка в работе понимает система действий и организационно-экономических приемов, инструментов влияния, с помощью которых вводится в действие процесс кредитования, и регулирование которого осуществляется в соответствии с определенными принципами. Этот механизм предусматривает, то, что данные процессы происходят на основе интеграции взаимозависимых и взаимосвязанных элементов и могут, как количественно, так и качественно изменяться под действием разнообразных факторов.

In the article theoretical principles are formalized structurally - logical construction of conception of forming and realization of credit politics of bank. Thus under the mechanism of forming and realization of credit politics of bank the system of actions and organizationally-economic receptions, instruments of influence, by means of that the process of crediting is put in an operation, understands in-process, and adjusting of that comes true in accordance with certain principles. This mechanism provides for, that these processes take place on the basis of integration of interdependent and constrained elements and can, both in number, and qualitatively to change under the action of various factors.

Ключові слова: банк, кредитна політика, клієнтська база

Ключевые слова: банк, кредитная политика, клиентская база

Keywords: bank, credit politics, client base

ВСТУП

В наш час кредитна політика банку складає частину філософії банківського бізнесу, яка визначає внутрішню банківську процедуру видання кредиту, документообіг, моніторинг за кредитним портфелем, встановлення процентних ставок по кредиту, роботу з проблемними кредитами. Досягти комерційного зростання шляхом зміцнення та підвищення надійності якості кредитного портфеля банку в цьому полягає головна мета кредитної політики банку. Тому, в банках існує основна проблема ефективної кредитної політики, яка виникає під час в розробці ґрунтовних, комплексних та теоретичних підходів, а також методичного забезпечення щодо процедури

формування і організації якісного управління кредитним портфелем банку в існуючих ситуаціях ризику [1].

МЕТА РОБОТИ полягає в розробленні практичних рекомендацій, щодо підвищення ефективності кредитної політики банків України.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методичний апарат дослідження становлять: загальнонаукові та спеціальні економічні методи пізнання, а саме: методи теоретичного узагальнення, порівняння та систематизації, методи аналізу та синтезу, методи індукції та дедукції, метод групувань; метод системного аналізу; метод

графічного зображення даних.

РЕЗУЛЬТАТИ

Кредитна політика визначає структуру управління, а також порядок і правила здійснення кредитної діяльності банку. Провідною метою кредитування слід вважати забезпечення достатнього рівня прибутковості банку від операцій із надання кредитів[2].

В даний момент, стверджують, що перегляд кредитної політики має здійснюватися не рідше як один раз на рік. Але, слід зазначити, що українські банки при жорсткій конкуренції та сучасних умовах змушені коригувати свою кредитну політику значно частіше. Це зумовило необхідністю створення в банках спеціальної структури – комітету з кредитної політики, який підпорядкований спостережній раді банку [3].

Створення раціональної стратегії реалізації ефективної кредитної політики банку можливе лише за рахунок поєднання зусиль декількох банківських підрозділів, так як виконання комплексу банківських послуг та операцій вимагає: обліку особливостей руху грошових коштів кожного клієнта; розподілу грошових коштів за сумами, строками, дохідністю; встановлення відсоткових ставок по кожній групі грошових засобів клієнта; формування для активних операцій банку портфеля залучених ресурсів, детермінованих за обсягами, строками, вартістю; оптимізації відсоткових витрат банку в межах даної фінансової технології [4].

Звідси випливає, що кредитна політика банку повинна бути спрямована як на зростання обсягів активів, так і на підвищення їх якості.

Для визначення сутності механізму формування та реалізації кредитної політики банку пропонуємо зазначити: організація процесу кредитування, який набуває певної спрямованості є основним призначенням механізму формування та реалізації кредитної політики; організація процесу кредитування, дії суб'єктів управління через економічні й управлінські методи і важелі, що впливають на реалізацію кредитних відносин є основними складовими механізму формування та реалізації кредитної політики банку; постійно розвивається, не є статистичним та проходить ряд стадій від простої функціональної до складної комбінованої управлінської системи механізм формування та реалізації кредитної політики банку; від повноти забезпечення економічних інтересів суб'єктів кредитних відносин залежать ефективне функціонування механізму формування та реалізації кредитної політики банку, у тому числі його

інструменти, важелі та методи впливу на процес кредитування; охоплює регулятивні дії, спрямовані на адаптацію до швидкозмінної господарської ситуації забезпечуючи реалізацію процесу кредитування, механізму формування та реалізації кредитної політики банку.

На нашу думку, систему дій та організаційно-економічних прийомів, інструментів впливу, за допомогою яких вводиться в дію процес кредитування, і регулювання якого здійснюється відповідно до визначених принципів являє собою механізм формування та реалізації кредитної політики банку.

Цей механізм передбачає, те що на основі інтеграції взаємозалежних і взаємопов'язаних елементів та можуть, як кількісно, так і якісно змінюватися під дією різноманітних факторів відбуваються дані процеси.

Варто наголосити на тому, що формування кредитної політики відбувається, коли вже сформульована загальна стратегія кредитної діяльності банку, саме в рамках цієї стратегії визначені пріоритетні цілі формування кредитного портфеля з урахуванням сформованих умов кон'юнктури ринку, зовнішнього середовища та власних можливостей банку.

Вважаємо, що принциповим є той факт, що комплекс заходів щодо формування та реалізації кредитної політики буде ефективним лише тоді, коли матиме системний характер та буде підпорядкований єдиній загальній стратегічній меті.

Можемо сформулювати мету розробки і реалізації кредитної політики банку, яка базується на обґрунтуванні необхідності і пріоритетності новаторських змін у кредитному секторі — це зростання ринкової вартості банку за рахунок використання кредитної політики банку.

При досягнення цієї мети попереднім кроком є максимізація прибутку комерційного банку, що носить економіко-соціальний характер. Але слід зазначити, що комерційний банк являє собою на ринку кредитних послуг відокремлений суб'єкт і в першу чергу на стадії розробки будуть враховуватися саме інтереси власників, а потім всіх інших суб'єктів кредитних відносин, які мають другорядні позиції.

Виходячи з вищесказаного, можемо виділити ряд завдань кредитної політики банку: підвищення рівня конкурентоспроможності, підвищення рівня прибутковості та підвищення рівня ринкової вартості.

Концепцію формування та реалізації кредитної політики банку, наведено на рис. 3.1.

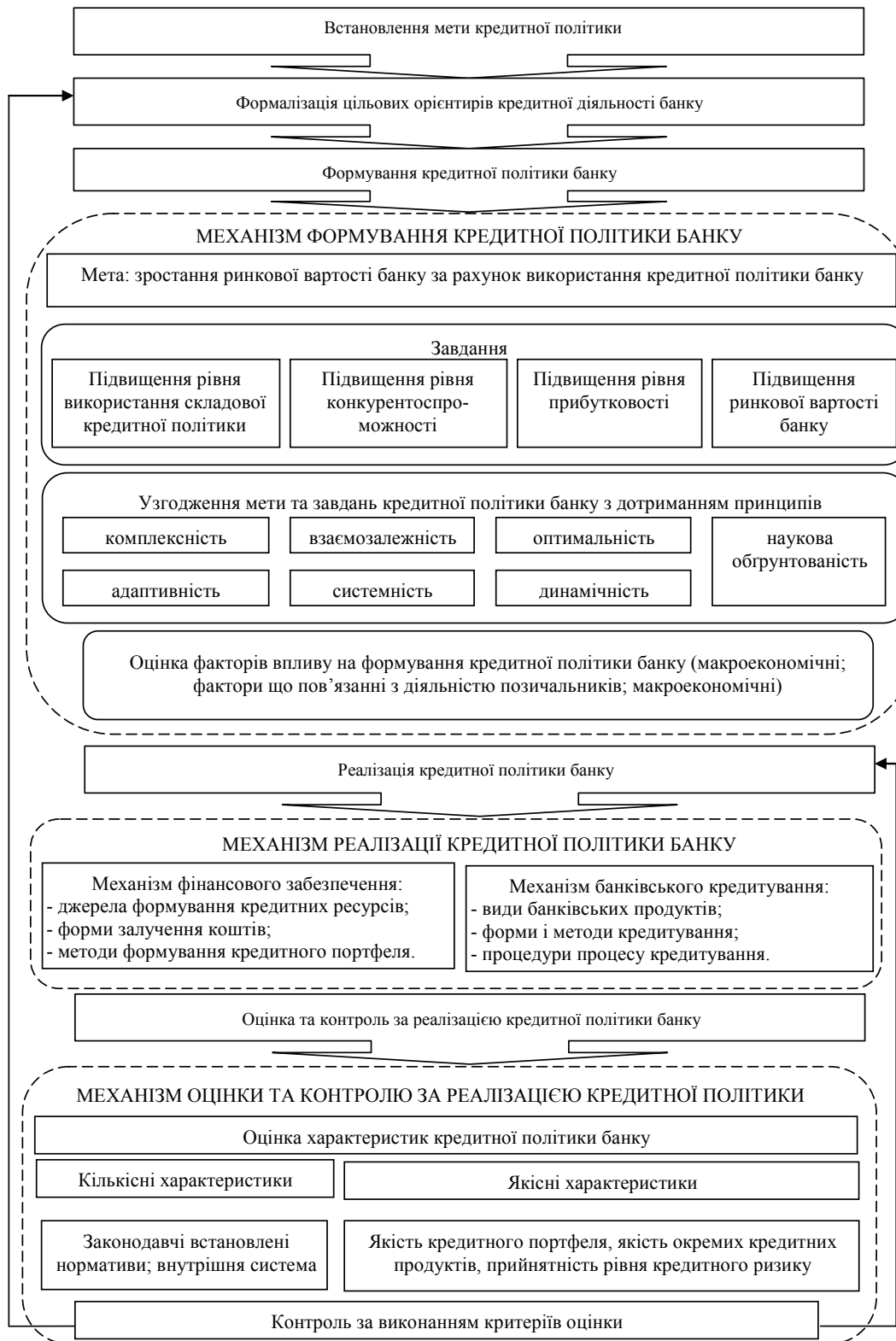

Рис. 1. Концепція формування та реалізації кредитної політики банку

На нашу думку, до принципів формування кредитної політики банку варто віднести наступні:

- комплексність - комплексний характер повинні носити етапи створення і реалізації кредитної політики банку в силу необхідності поєднання процесу планування і його виконання для досягнення остаточної мети. Слід зазначити, що кредитну політику неможна виділяти, як першооснову діяльності, в силу того, що вона є складовою стратегії

розвитку комерційного банку, яка повинна враховувати особливості депозитної діяльності, ліквідної позиції банку та інші;

- взаємозалежність - формування і вторинність механізму реалізації кредитної політики необхідно відокремити. Фактор часу корегує послідовності виконання дій будь якого механізму, обираючи першочерговість і подальшу логічність його роботи при наданні характеристики даному принципу;

- оптимальність - передбачає підвищити прибутковість і вартість кредитної установи при поєднанні оптимальних умов і переліку кредитних продуктів пропонувані суб'єктам господарської діяльності і фізичним особам. Один з головних принципів підходу це - оптимізація при виборі напрямків кредитування, суми, періоду, валюти договору і процентної ставки;

- наукове обґрунтування - на наукових дослідженнях і розробках повинні базуватися всі пропозиції, які і виступати основою при ствердженні походження кредитних продуктів, їх модифікації, методів і механізмів при веденні кредитної справи;

- адаптивність - передбачає наявність незначних деформацій в функціонуванні механізму формування і реалізації кредитної політики, які не змінюють її сутності та сприяють його використанню у будь яких умовах роботи комерційного банку в рамках діючого законодавства;

- системність - неоднорідні складові з характерними внутрішніми та зовнішніми зв'язками це є складовими кредитної політики, тому механізм її створення і реалізації необхідно не ускладнювати, а навпаки придати йому простоту та наділити адекватністю при прийнятті рішень, які змогли б сприяти підвищенню прибутковості і ринкової вартості банку;

- динамічність - під впливом факторів внутрішнього середовища, мікрооточення і макрооточення відбувається формування та реалізація кредитної політики банку, які змінюються у часі динамічно, тому при прийнятті рішень має бути динамічним процесом та максимально віддзеркалювати ситуацію, яка склалася в даний час на ринку кредитних продуктів. Шляхом розподілу на етапи (формування цілей, розробка пропозицій, прийняття рішень, попередня робота з видання і оформлення кредитів, управління кредитом) відбувається формування та реалізація кредитної політики банку, тому на основі динамічного програмування, яке сприяє практичному розв'язанню завдань підсистем кредитної політики повинно відбуватись моделювання ситуацій [5].

Зазначимо, що концепція кредитної політики банку в розгорнутому вигляді містить три складові:

- механізм формування кредитної політики, етапами якого виступають формування цілей, розробка пропозиції, прийняття рішень;

- механізм динамічної реалізації кредитної політики, етапами якого можна виділити попередня робота з видання і оформлення кредитів, управління кредитом. Взаємозалежними елементами є всі складові механізму в наслідок того, що вони діють і змінюються на основі механізму формування;

- механізм контролю та регулювання кредитної політики банку.

Процес управління механізмом формування і реалізації кредитної політики має базуватися на системному підході, як методи перетворення складного в просте.

При дослідженні сутності кредитної політики можемо стверджувати, що вона є досить складною системою з наявністю неоднорідних складових та

характерними внутрішніми та зовнішніми зв'язками.

Використання системного підходу в кредитній справі сприяє ряд обставин: ускладнення і розширення взаємозв'язків в кредитній справі; збільшення обсягу і швидкості змінювання в часі інформації; нестабільність мікро- і макрооточення; жорстка конкуренція на ринку кредитних продуктів.

Етап реалізації кредитної політики в діяльності комерційного банку відіграє особливу роль, тому, концепція повинна мати практичний характер і об'єктивно враховувати впливові фактори, такі як, макроекономічні та мікроекономічні.

Якщо практично отримані результати співпадають із запланованими показниками кредитним комітетом, то кредитна політика є успішною, але форс-мажорні обставини необхідно завжди враховувати. Слід підкреслити, що запропонована концепція потребує перегляду задач і виявлення нових пріоритетних напрямків подальшого розвитку кредитних відносин банку [6].

Можемо визначити, невід'ємною складовою механізму формування та реалізації кредитної політики банку є оцінювання кредитоспроможності його потенційних позичальників, на основі яких має формуватися методика визначення класу надійності позичальника. Тому проаналізувавши вже існуючі методи та моделі оцінки кредитоспроможності позичальників у вітчизняних банках, можемо розглянути такий метод кредитоспроможності позичальника банку – юридичної особи.

До особливостей даного підходу можна віднести, те, що він орієнтований окремо на підприємства малого і середнього бізнесу, на корпоративний сектор економіки, але базується на спільних положеннях, серед яких: здійснюється з урахуванням галузевої спеціалізації оцінка фінансового стану позичальника – юридичної особи; нормативні значення та відповідні бали для кожного показника залежно від його вагомості (значимості) серед інших показників встановлювати банк може самостійно, що можуть свідчити про найбільшу ймовірність виконання позичальником зобов'язань за кредитними операціями; для сегмента малого та середнього бізнесу в залежності від середньогалузевих показників по Україні визначаються нормативні значення кожного показника (крім суб'єктивних); на підставі основних показників та коригується з урахуванням додаткових (суб'єктивних) показників визначається клас позичальника банку за результатами оцінки його фінансового стану [7].

На відміну від існуючих у вітчизняних банках методик оцінки кредитоспроможності потенційних позичальників, запропонований підхід передбачає врахування факторів впливу на фінансово-господарську діяльність суб'єктивного характеру, зокрема, таких, як: ефективність управління позичальника, його ринкова позиція і залежність від циклічних та структурних змін в економіці та галузі, професіоналізм керівництва.

ВИСНОВКИ

Систему дій та організаційно-економічних прийомів, інструментів впливу, за допомогою яких

вводиться в дію процес кредитування, і регулювання якого здійснюється відповідно до визначених принципів являє собою механізм формування та реалізації кредитної політики банку. Цей механізм передбачає, те що на основі інтеграції взаємозалежних і взаємопов'язаних елементів та можуть, як кількісно, так і якісно змінюватися під дією різноманітних факторів відбуваються дані процеси. Формування кредитної політики відбувається, коли вже сформульована загальна кредитної діяльності банку, вироблена стратегія кредитної політики, саме в рамках цієї стратегії визначені пріоритетні цілі формування кредитного портфеля з урахуванням сформованих умов кон'юнктури ринку, зовнішнього середовища та власних можливостей банку. Зазначимо, що концепція кредитної політики банку в розгорнутому вигляді містить три складові: механізм формування кредитної політики, етапами якого виступають формування цілей, розробка пропозиції, прийняття рішень; механізм динамічної реалізації кредитної політики, етапами якого можна виділити попередня робота з видання і оформлення кредитів, управління кредитом. Взаємозалежними елементами є всі складові механізму в наслідок того, що вони діють і змінюються на основі механізму формування; механізм контролю та регулювання кредитної політики банку.

Якщо практично отримані результати співпадають із запланованими показниками кредитним комітетом, то кредитна політика є успішною, але форс-мажорні

обставини необхідно завжди враховувати. Слід підкреслити, що запропонована концепція потребує перегляду задач і виявлення нових пріоритетних напрямків подальшого розвитку кредитних відносин банку.

Список використаних джерел

1. Кот, Л. Л. Еволюція кредиту і кредитних відносин в умовах трансформації економіки / Л. Л. Кот // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2010. – № 59. – С. 6-8.
2. Стойко, О. Я. Банківські операції / О. Я. Стойко. – К.: КУНЕС, 2002 р.
3. Сусіденко, В. Т. Управління кредитною діяльністю комерційних банків / В. Т. Сусіденко // Банківський менеджмент. – 2010. – № 9. – С. 3.
4. Циганов, С. А. Банківська система України в умовах становлення ринкових відносин: питання теорії і практики: монографія / С. А. Циганов. – К.: Товариство «Знання» України, 2004. – 200 с.
5. Основні показники діяльності банків України на 01.01.2016 року // Вісник НБУ. – 2016. – № 5. – С. 19.
6. Шевченко, Р. І. Кредитування і контроль: навчальний посібник / Р. І. Шевченко. – К.: КНЕУ, 2002. – 183 с.
7. Шанина, А. Н. Проблемы и мероприятия в рамках совершенствования кредитной политика банка / А. Н. Шанина // Проблемы і перспективи розвитку банківської системи України. – Т. 20. – С. 117-122.